

selv forsætlig eller ved *grov* Uagtsomhed har hidført Skaden. Der er indført Ordet „grov“, som altsaa skærper Ansvar for Jærnbannerne og begrænser den Frihed for Erstatningspligt, som, naar Ordet „grov“ udelades, vilde tilkomme dem. Hele Udvalget er nu af den Mening, at dette Ord bør udgaa, at altsaa Friheden for Erstatningspligt ikke bør begrænses paa den Maade, som Folketinget her har vedtaget. Der er i Folketinget anført to Hovedgrunde for at indføre denne Begrænsning. Den ene er den, at der derved skulde aabnes en Adgang for Domstolene til at skønne, om der er udvist fornøden Agtpaagivenhed af den paagældende eller ikke. Vi kunne imidlertid ikke erkende, at der aabnes nogen som helst større Adgang for Domstolene til at skønne ved, at man indfører Ordet „grov“, end der er uden dette Tilføjsord. Det er givet, at Uagtsomhed og dets Modsatning Agtpaagivenhed ikke ere Begreber, hvis Grænser ere anderledes givne, end at det i ethvert Tilfælde steds maa komme an paa Domstolens Skøn, om Agtpaagivenheden har været saa stor, som det med Rimelighed kan fordres, og om Uagtsomheden har været en saadan, at der ikke kan paalægges nogen et Ansvar for, hvad den paagældende selv har gjort. Den anden Grund, der er bleven anført i Folketinget, er den, at der først ved dette Udtryk Tilføjeelse skulde blive Mulighed for ved Bedømmelsen af Agtpaagivenheden og Uagtsomheden at tage Hensyn til den paagældendes skadelidendes personlige Mangler, men heller ikke dette vil jo opnaas ved denne Tilføjeelse; der blev lige megen og lige lidt Adgang for Domstolene til at tage det Hensyn ved Bedømmelsen, ved Skønnet over Agtpaagivenheden og Uagtsomheden, enten man føjer Ordet „grov“ til eller ikke. Forskellen er i Virkeligheden kun den, at man ved at tilføje Ordet „grov“ kræver en højere Grad af Uagtsomhed, end man med Rimelighed kan forlange. Det er unaturligt at fordre en endnu højere Grad af Uagtsomhed for at frigøre Statsbanerne end den, man med Rimelighed kan forlange. Banerne bør være fri for Ansvar, naar en Agtpaagivenhed ikke er udvist, som med Rimelighed kan forlanges. Mere ligger der ikke i det af Landstinget vedtagne, men dette bør ogsaa kunne kræves af Banerne, derover vil ingen af Publikum kunne besvære sig.

Den anden Ændring i dette Forslag, som Udvalget ikke har kunnet tiltræde, er den, som angaar den anden Betingelse for Erstatningsfriheden. Det hedder nemlig i

Landstingets Forslag saaledes, at Banerne ere fri for Ansvar, naar det oplyses, at Skaden „ikke kunde være afværget ved den Agtpaagivenhed og Omhu, som Jærnbanedrift udkræver fra Driftsbestyrelsens og Driftsbetjeningens Side, saavel i Henseende til Driftsmaaden som i Henseende til Materiellet“. Dette har jo Folketinget for saa vidt ladet uforandret, men der er foran indskudt, at det skal kræves, for at Jærnbanebestyrelsen kan blive fri for Erstatning, at det oplyses, at Skaden skyldes „tvingende Magt (vis major) og saaledes ikke kunde være afværget.“ Mod denne Indskydelse af tvingende Magt (vis major) har hele Udvalget udtalt sig og kan ikke tilraade, at det tiltrædes. Der er nu for det første ikke megen Klarhed over, hvad der skal forstaaes ved „tvingende Magt“, og det bliver ikke meget klarere ved Tilføjelsen af det latinske Udtryk „vis major“. Der er ikke megen Enighed om dette Begreb hos os, som ikke have kendt meget til det i vor Lovgivning, thi det er først kommet ind i vor Lovgivning paa den Maade og med disse Udtryk i den ved internationale Hensyn bestemte Lov om Jærnbanelakster af 1896. Der er altsaa ikke megen Klarhed over Udtrykkets Forstaaelse hos os, det kan der naturligt ikke være, og der er det heller ikke uden for i andre Lande. Men det er jo i alt Fald givet — saa meget kan der siges med Sikkerhed om dette Begreb — at det gaar ud paa, at Erstatningspligtens Betingelse eller dens Undgaaelse skal bedømmes efter et Hensyn til en Omstændighed af en udvortes og almen Beskaffenhed, saaledes at der ikke skal tages Hensyn til de konkrete Omstændigheder. Det er altsaa deri, Modsatningen ligger til det af Landstinget vedtagne, som gik ud paa, at i hvert Tilfælde skulde Fritagelse for Erstatningsansvaret være afhængig af en konkret Bedømmelse af, om der var udvist Agtpaagivenhed fra Driftsbestyrelsens eller Driftsbetjeningens Side. Deri er altsaa en Forskel. Men deraf følger ogsaa, at de to Ting ikke kunne forenes paa den Maade, som Folketingets Forslag har optaget, Der staar jo i Folketingets Forslag, at det skal oplyses, at Skaden „skyldes tvingende Magt og saaledes ikke kunde afværges“ ved den Agtpaagivenhed, som i det konkrete Tilfælde kunde forlanges. Skal dette Udtryk „og saaledes“ forstaaes paa den Maade, at det er en Forklaring af „tvingende Magt“, saa er denne Forklaring urigtig. Det er noget andet, hvorefter Bedømmelsen skal ske efter det af Landstinget vedtagne, end efter det,